

*Вінницька О.А., к.е.н.
доцент кафедри фінансів,
обліку та економічної безпеки
vinnytska.oksana@ukr.net
Колісник С.О., студент 3 курсу
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини*

МІСЦЕВІ ФІНАНСИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

В Україні триває процес децентралізації влади, розпочатий у 2014 році, який характеризується розподілом владних повноважень між центральними і регіональними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Децентралізація, першочергово, впливає на фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування адже саме на них покладається велика відповідальність щодо створення умов для розвитку господарської, соціальної та культурної діяльності, підвищення життєвого рівня територіальних громад, що можливе за наявності міцної фінансової бази місцевих органів влади та при ефективному управлінні нею. Однією з найважливіших проблем, в умовах децентралізації, постає низька фінансова спроможність не тільки сільських, але й міських громад.

Державна політика України у сфері місцевого самоврядування в першу чергу спирається на інтереси жителів територіальних громад і передбачає проведення кардинальних змін і системних реформ, децентралізацію влади – тобто передачу від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності. В основу цієї політики закладено положення Європейської хартії місцевого самоврядування та найкращі світові стандарти суспільних відносин у цій сфері [1].

У системі місцевих фінансів, центральне місце посідають місцеві бюджети — це бюджети, що сформовані для виконання повноважень органів місцевого самоврядування, мають дохідну і видаткову частини.

Їх за адміністративно-територіальною ознакою можна поділити на бюджети:

- сільські;
- селищні;
- міські (міст районного чи обласного підпорядкування);
- об'єднаних територіальних громад;
- районні;
- обласні;
- міста Києва.

Першим кроком, на шляху фінансової децентралізації було формування дохідної частини місцевих бюджетів на нову основу. За 9 місяців 2017 року, порівняно з аналогічним періодом 2016 року, надходження до місцевих бюджетів зросли на 31,1 млрд гривень або на 30%. А власні доходи місцевих бюджетів 366 об'єднаних територіальних громад зросли на 82,7% і склали 6,3 млрд гривень.

Головним джерелом наповнення бюджету є податкові надходження, що включають загальнодержавні та місцеві податки і збори. Відповідно до чинного Податкового Кодексу України до загальнодержавних податків належать: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, екологічний податок, рентна плата і мито; до місцевих податків належать єдиний податок та податок на майно (місцеві ради встановлюють його в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортного податку та плати за землю, яка, у свою чергу, сплачується у вигляді земельного податку та орендної плати); до місцевих зборів – збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір [2].

Серед основних податкових надходження до місцевих бюджетів спостерігається значне збільшення порівняно із 2016 роком. Податок на доходи фізичних осіб у 2016 році становив 78 971 млн грн , а в 2017 році 104 051 млн грн, надходження від акцизного податку 2016 року - 11 628 млн грн, а в 2017 - 12 265 млн грн, податок на прибуток підприємств 2016 року - 5 879 млн грн, 2017 року - 6 361 млн грн [3]. На підвищення питомої ваги місцевих податків і зборів у структурі податкових надходжень місцевих бюджетів вплинуло включення до їх складу податку на майно та єдиного податку, які на сьогодні є найвагомішими серед місцевих податків і зборів.

Особливої уваги потребує також законодавча база, яка з 2014 року стала на шлях реформ та впровадження першочергових ініціатив. Мова йде про:

- Закони про внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України. Завдяки цим змінам, місцеві бюджети зросли на 123,4 млрд грн: з 68,6 млрд в 2014 до 192 млрд грн в 2017 році. Частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України постійно зростає і на кінець 2017 року наблизилася до 50 % (у 2015 році - 45,6%).

- Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Дав змогу почати формувати спроможний базовий рівень місцевого самоврядування. Станом на початок лютого 2018 року створено вже 710 об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

- Закон «Про співробітництво територіальних громад». Створив механізм вирішення спільних проблем громад: утилізація та переробка сміття, розвиток спільної інфраструктури тощо). На початок лютого 2018 року реалізується вже 133 договорів про співробітництво. Цим механізмом скористалися 587 громад.

- Закон «Про засади державної регіональної політики». Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад за час реформи зросла у 32 рази: з, 0,5 млрд в 2014 до 16,1 млрд грн у 2017 році.

- Пакет законів щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг [1].

Нова законодавча база значно посилила мотивацію до міжмуніципальної консолідації в країні, створила належні правові умови та механізми для формування спроможних територіальних громад сіл, селищ, міст, які об'єднують свої зусилля у вирішенні нагальних проблем.

Уряд визначив підтримку реформи децентралізації в Україні одним з пріоритетних завдань, що сприятиме розвитку місцевого самоуправління і економічного розвитку країни в цілому. Очікується, що 2018 рік стане ключовим у питанні формування базового рівня місцевого самоврядування: до кінця року більшість існуючих малочисельних місцевих рад можуть об'єднатися, а отже стати спроможними перебрати на себе більшість повноважень, належним чином використовувати ресурси і нести відповідальність за свої дії чи бездіяльність перед людьми та державою. Це створить стійке підґрунтя для наступних кроків реформи місцевого самоврядування, а також сприятиме прискоренню реформ у сфері охорони здоров'я, освіти, соціальних послуг, енергоефективності та інших секторах.

Успіхи реформи на першому етапі свідчать, що Україна обрала правильний шлях, але наступним кроком має бути внесення зміни до Конституції щодо децентралізації, які необхідні для подальшого просування реформи та її завершення.

Список використаної літератури

1. Децентралізація дає можливості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://decentralization.gov.ua/about.>;
2. Податковий кодекс України (редакція від 01.01.2018 року) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/nalogovy-kodeks/>.
3. Бюджет України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://cost.ua/budget/revenue/>.

*Матвійчук Л.О., к.е.н., доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
matvijchuk.lesya@gmail.com*

*Голик Т.М., магістрант
Хмельницький національний університет
tanya.holyk@gmail.com*

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ФАКТОРИНГОВИХ ПОСЛУГ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Глобалізація й інтернаціоналізація зв'язків у світовому господарстві поставило перед українськими банками актуальним питанням підвищення конкурентоспроможності та ефективності надання фінансових послуг в умовах подальшого сходження України до світового конкурентного середовища. Тому цілком виправдана стійка спрямованість до масового переходу українських банків на перспективнішу форму роботи з клієнтами – надання їм комплексних банківських послуг. Це пов'язано з тим, що ринок класичних банківських послуг виявився практично заповненим. Факторинг у цій динамічній системі змін є формою інтегрування банківських операцій, що найбільше пристосована до сучасних процесів розвитку економіки.

Дослідженням проблем розвитку факторингу серед банків в Україні присвячені праці таких українських вчених, як: В. Братименка, О. Береславської, Н. Внукової, М. Олексієнка, М. Лаврик, А. Сатановської, Ю. Філіпенко та ін. Однак з динамічним розвитком сьогодення дана тема потребує подальшого вивчення.

Метою даного дослідження є розкриття сутності факторингових операцій та їх вплив на економічне зростання країни із застосуванням аналізу діяльності комерційних банків щодо факторингу в порівнянні з іншими учасниками факторингу.

Факторинг – це комісійно-посередницька діяльність, пов'язана з поступкою фактору (банку або небанківській установі, яка здійснює факторингові операції) клієнтом-постачальником неоплачених платежів вимог (рахунків-фактур) за поставлені товари, виконані роботи, послуги і, відповідно,